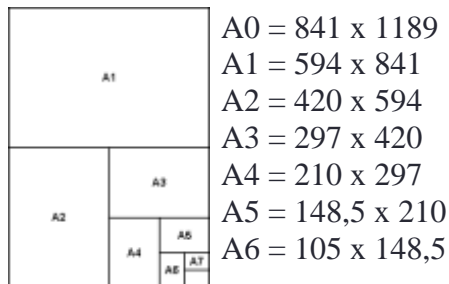

A-formatene

Et A0-ark som deles i to på tvers av langsiden gir to A1-ark. Et A1-ark som deles i to blir to A2-ark. Et A3-ark gir to A4-ark.

Alle A-formatene er formlike. Forholdet mellom langsiden og kortsiden er kvadratroten av 2.

Antikva

Skrifter som har som viktigste kjennetegn at de er utstyrt med seriffer og har et strekbilde med tydelig kontrast mellom hårstrek og grunnstrek.

(Garamond, Times, Bookman, Bodoni, Palatino m.fl.)

Det skjelles vanligvis mellom tre hovedgrupper av antikva: gammelantikva, overgangsform og nyantikva.

B-formatene

Standard formatserie, større enn A- og C-formatene, mest brukt til konvolutter.

Utgangsformatet B0 er 1000 x 1414 cm. De videre formater får man ved å halvere lengden på det opprinnelige arket.

Alle formatstørrelsene i serien har samme forhold mellom bredde og høyde.

Bestrøket papir

Bestrøket papir er belagt med et bindemiddel (latex, leire) for å gjøre overflaten glatt. De fleste ukeblader og magasiner er trykket på bestrøket papir. Bøker og aviser trykkes oftest på ubestrøket papir. Dette gir en mer porøs overflate.

Bit

Når man snakker om bit(s) og bitsoppløsning på et bilde er det egentlig antallet farger man snakker om. For å få vite antallet farger en bitsoppløsning gir ganger man tallet to med seg selv så mange ganger som "bit"-tallet angir.

1 bits bilde 2 farger (kun svart/hvit)

4 bits bilde $2 \times 2 \times 2 \times 2 = 2^4 = 16$ farger

8 bits bilde $2^8 = 256$ farger

16 bits bilde $2^{16} = 65536$ farger

24 bits bilde $2^{24} = 16777216$ farger

CMYK

CMYK står for C = cyan, M = magenta, Y = yellow, K = black (Keycolor), og er fargesystemet som brukes mest i trykking. CMYK er et subtraktivt fargesystem - man må subtrahere (trekke fra) farger for å få hvitt eller lysere farge.

DPI

DPI definerer hvor mange punkter med blekk som befinner seg innenfor en kvadrattomme når bildet trykkes. 1 tomme er lik 25,4 mm. Bilder betegnes ofte som høy- eller lavoppløselig. Høy oppløsning egner seg for trykk, og har som regel 300 dots-per-inch, eller mer. Vi bruker 300 dpi når vi skal trykke bildet, mens det holder med 72 dpi for skjermbruk. Høyere oppløsning gir bedre kvalitet og detaljgjengivelse i trykksak.

Dypetsing

Fjerning av bakgrunn på et bilde eller liknende, slik at motivet fremheves. Også kalt frilegging.

Enke

Siste linje i et avsnitt. Kommer denne øverst på neste side, blir den en «horunge».

Falsing

Bretting av trykksaker etter bestemt orden. Gjøres oftest maskinelt.

GIF

Graphics Interchange Format er formatet som er mest brukt på Internett. GIF støtter kun Indexed Color (8-bit) og er LZW komprimert. GIF 89a støtter i tillegg Alpha channels (masker).

Grotesk

Gruppe av skrifter som er nesten uten kontrast i strekbildet, og som mangler seriffer. F.eks. Helvetica, Futura, Frutiger, Gill, Arial.

ISBN

Forkortelse for «International Standard Book Number» - et referansenummer, som gis ethvert utkommet verk. Angir utgiversted, forlag, tittel, etc. Det er innkodet i et nummer på ti siffer. Hver ny utgave av en bok får et nytt ISBN-nummer.

JPEG, JPG

JPG er et av de vanligste bildeformatene i digitale kameraer for amatørfoto, for web, og ofte for trykk. JPEG støtter CMYK, RGB, men ikke Alpha channels (masker).

Kolofon

Tekst i bøker og andre publikasjoner som omhandler publikasjonens «tilblivelse og historie», trykkersted, copyright osv. Står som regel på tittelsidens bakside.

Konvertering

Brukes bl.a. om omforming av data fra et filformat til et annet uten at innholdet endres.

Limfresing

Heftemetode der arkene freses i ryggen før limet påføres og bokblokken settes i omslag.

LPI

Lines per inch / linjer pr tomme: Beskriver rastertettheten ved trykking.

Minuskler

Tekst skrevet med småbokstaver er skrevet med minuskler.

Mispasning

Det at trykket er ute av stilling, f.eks. at én eller flere av fargene i et fargetrykk ikke stemmer med de øvrige eller at trykket er ute av register.

Moaré

Utsiktet mønster i raster som kan oppstå i fargebilder ved at det er benyttet feil rastervinkel i én eller flere av fargene. Kan også forekomme i svart/hvittbilder som er reproduisert fra rasterte originaler.

Ombrekking

Det å dele opp en publikasjons tekst og bilder i sider og montere elementene i nøyaktig posisjon slik at de fremstår som en estetisk og funksjonell helhet.

Oppslag

De to motstående sidene i et hefte, en avis eller en bok.

Pagina

Sidetall i en bok eller en annen publikasjon.

Perforering

Små hull på linje tvers over en side eller et ark som gjør det mulig å rive løs en del av siden.

PSD

Bildeformat fra Photoshop kan inneholde både vektor og bitmapgrafikk, layers, masker, etc. Et PSD-bilde kan være CMYK RGB, sort, duotone eller Lab-format. Kan ikke åpnes med annet enn Photoshop og kan ikke settes inn i f.eks Office-filer eller på web-sider, men er det foretrukne formatet for bilder som skal endres mye, da alle endringer kan gjøres uten å ødelegge grunnlagsfilen. Kan settes inn i f.eks InDesign.

Rasterbilde, pikselgrafikk

Digitale fotografiske bilder som består av kvadratiske bildepunkter, piksler. Det går ofte greit å redusere størrelsen på rasterbilder. Om vi forstørrer bildet, må datamaskinen prøve å regne ut hvordan de manglende bildepunktene skal se ut. Det blir sjelden vellykket.

De vanligste formatene for pikselbaserte bilder er **jpg, gif, tif og bmp**.

PNG

Portable Network Graphics - PNG (uttales "ping") er et filformat for bildekomprimering, som er mer fleksibelt enn GIF og jpg, fordi det har større fargespekter en GIF og tillater gjennomsiktighet i bildet (i motsetning til jpg).

PPI

Pixels per inch / bildepunkter pr tomme: Beskriver antall bildepunkter per tomme i et digitalt bilde.

Raster

Linjemønster som deler opp en halvtoneillustrasjon i punkter slik at mellomtonene kan reproduseres og trykkes. Punktene er store i de mørke partiene og små i de lyse.

Registermerker

Også kalt passmerker. Påføres for å kontrollere pasningen eller registeret mellom de forskjellige fargene som påføres trykkarket.

RGB

RGB er en fargestandard som benyttes bl.a. på dataskjermer. RGB står for Red, Green, Blue og er et additivt fargesystem. Her må man **legge til** farger for å få hvitt eller lysere farger. RGB-farger må konverteres til trykkfarger (CMYK), før eventuelt trykk i offsettrykkeri.

Rilling

Preging av tykt papir eller kartong ved hjelp av en rundegget linjal. Strukturen i papiret får en liten knekk slik at falsingen går lettere.

TIF

Tagged Image File Format er vel det mest kjente filformatet. Formatet ble definert av Aldus i 1983, og raskt adoptert av andre programleverandører. I dag støtter så å si alle dette formatet. Et TIFF bilde kan være CMYK, RGB, sort eller Lab-format. Støtter LZW komprimering.

Tittelark

De første sidene i en bok før de egentlige tekstsidene.

Utskyting

Den innbyrdes plasseringen av sidene i en trykkform slik at de kommer i riktig rekkefølge når arket er falset.

Vektorgrafikk

Består av matematisk definerte linjer og kan forstørres uten at kvaliteten endres. Linjenes utseende bestemmes av ankerpunkter.

Versaler

Tekst skrevet med blokkbokstaver (SOM DETTE) er skrevet i versaler (også kalt Majuskler).